

СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Бойка Николова Брезоева
УНСС – София, катедра „Счетоводство и анализ“
Научна специалност: Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Ангел Петров Петров*
Тема на дисертационния труд:
„Хармонизиране на националните счетоводни стандарти с МСФО – проблеми и насоки за решаване“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед 730/18.03.2024 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Счетоводство и анализ“ към Финансово-счетоводния факултет на УНСС по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ (Счетоводна отчетност и анализ), професионално направление 3.8. *Икономика* съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 836/10.04.2020 г. Обучението е осъществено в редовна докторантура, субсидирана от държавата, през периода 17.03.2020 г. – 17.03.2023 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е разработен в обем от 226 страници и приложение в 5 страници. Състои се от увод, три глави, заключение, използвана литература със 154 заглавия, списъци на фигурите, графиките и таблиците, както и приложение – анкетна карта.

Темата е актуална и дисертабилна поради необходимостта от хармонизиране и стандартизиране на счетоводно-отчетния процес предвид различните счетоводни системи (англо-саксонска и континентална) с цел създаване на единни счетоводни правила за отразяване на стопанските операции в различните страни и постигане на съпоставимост на информацията във финансовите отчети в условията на засилваща се глобализация на световната икономика. Това обстоятелство дава възможност на автора на дисертационния труд за по-обстойно изследване и достигането на важни изводи и заключения.

Дисертационният труд е разработен в съответствие с изискванията за докторска дисертация. Той е с ясна структура и методика на изследването. Аргументирано са изведени изводи от направения литературен обзор и са представени резултатите от проведеното емпирично проучване. На тази база са направени съответните обобщения.

Целта на дисертационния труд е да се изследва възможността за хармонизиране на Националните счетоводни стандарти (НСС) с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО).

Обектът, предметът на изследването, целта и задачите са ясно дефинирани. Всички те са свързани с двете счетоводни бази, приложими за предприятията в България – НСС и МСС/МСФО.

Изследването е построено върху формулирани три хипотези, а емпиричното проучване е насочено към проверка на тяхната достоверност. Тезата на дисертационния труд е свързана с посочените хипотези, а именно, че хармонизирането на НСС с МСФО е предпоставка за ограничаване на слабостите и затрудненията при прилагането на националните стандарти, повишаване инвестиционния интерес и цялостното икономическо развитие на страната

Дисертантът е използвал и цитирал немалко на брой заглавия на публикации от автори по темата на дисертационния труд, което му е позволило да направи свои изводи и обобщения.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

От направения прочит на дисертационния труд може да се изведат като постигнати от дисертанта следните научни и научно-приложни резултати:

1. Разграничени са понятията хармонизация и стандартизация в счетоводството. Стандартизирането на счетоводно-отчетния процес е предпоставка за осигуряване на надеждна информация за потребителите, а хармонизацията е породена от необходимостта за постигане на

съпоставимост на финансовите отчети и намаляване на различията по отношение на отделните предприятия.

2. Обосновано е, че МСФО са средство за хармонизиране на счетоводните стандарти в различните страни и тяхното прилагане засилва доверието на инвеститорите, води до намалени разходи за финансово отчитане (по отношение на мултинационалните компании), насърчаване на свободната търговия и глобалната конкуренция.

3. Направен е исторически преглед на дейността на СМСС (Съвета за международни счетоводни стандарти – IASB) и ролята му за разработване на МСФО, като са открити и други организации, допринасящи за стандартизацията на счетоводно-отчетния процес.

4. Посочени са трудностите и ограниченията при прилагането на МСФО в резултат на такива фактори като различното историческо развитие и институционална рамка на отделните страни, различните икономически системи и национално законодателство, а на равнище ЕС – ограниченията на европейските нормативни актове и необходимост от запазване на суверенитета на страните членки на ЕС.

5. Направен е исторически преглед на развитието и прилагането на НСС у нас, като прилагането на НСС у нас се определя като труден и динамичен процес, като постепенно се разширява обхватът на предприятията в резултат на спецификата на националната икономика, по-добрата разбираемост на информацията и други фактори.

6. Извършен е сравнителен анализ на принципите при съставяне на финансови отчети при прилагане на двете счетоводни бази у нас – НСС и МСФО, и ролята на Закона за счетоводството в това отношение.

7. От проведеното емпирично изследване се потвърждава тезата, че хармонизацията на счетоводството чрез унифициране на НСС и МСФО ще доведе до постигане на сравнимост при счетоводното отчитане, намаляване на различията в счетоводния процес, ограничаване на нежелани практики и в крайна сметка привличане на повече чуждестранни инвестиции в страната. Предимства на НСС са по-лесното им прилагане, липсата на често актуализиране и необходимостта от провеждане на специализирано обучение за прилагането им, а на МСФО – възможността за съпоставяне на финансовите отчети на предприятия, работещи в различни държави.

Посочените резултати произтичат от поставените в увода задачи, което означава, че те са постигнати и са в съответствие с целта на дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Съдържанието на дисертационния труд и резултатите от проведеното емпирично изследване ми дават основание да приема следните научни и научно-приложни приноси:

1. На базата на изследване на теоретико-методологичните аспекти на понятията стандартизация и хармонизация в счетоводството е обоснована необходимостта от хармонизиране на двете приложими счетоводни бази у нас – НСС и МСФО.
2. Обосновани са основните предимства от прилагането на МСФО от гледна точка на съставителите на финансовите отчети и от потребителите на информация. Изведена е необходимостта от хармонизиране на НСС с МСФО и ползите от хармонизирането.
3. Открити са основните ограничения за степента на хармонизиране на НСС с МСФО въз основа на изследване на европейската континентална счетоводна система и англосаксонската счетоводна система, чието проявление представляват те.
4. Очертани са основните проблемни области, свързани с влиянието на МСФО върху организацията и методологията на отчетния процес на предприятията в България, и приемствеността на счетоводните принципи на МСФО в приложимото счетоводно законодателство.
5. В резултат на емпиричното изследване са идентифицирани съществуващи ключови проблемни области в практикоприложен аспект и са очертани конкретни насоки за решаването им.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В автореферата са посочени 3 публикации по темата на дисертацията в български научни списания. С това необходимите минимални национални изисквания за кредити от публикации са изпълнени. Посочените публикации са в периода 2022-2023 г. и отразяват резултатите от работата на дисертанта по темата.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е разработен съгласно изискванията, отразява вярно основните резултати, постигнати в дисертацията, и дава вярна представа за съдържанието и качеството на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд е плод на обстойно и добросъвестно изследване на темата за хармонизацията на НСС и МСФО. Като се има предвид обстоятелството, че тя е с повишена трудност, бих препоръчала в бъдещите си изследвания дисертантът да насочи своето внимание към извършването на сравнителен анализ и на други счетоводни стандарти от НСС и МСФО, незастъпени в дисертационния труд.

Също така си позволявам да задам следните въпроси, на които дисертантът да отговори при защитата на дисертационния си труд:

1) Каква е ролята на Директива 2013/34/ЕС, транспонирана в Закона за счетоводството и в част от НСС (СС 1 и СС 27), в процеса на хармонизация на НСС и МСФО? В кои области чрез нея се ограничава процесът на хармонизация на двете счетоводни бази?

2) В резултат на емпиричното изследване като едно от предимствата на МСФО е посочено обстоятелството, че те се променят рядко. Това обстоятелство не прави ли НСС неактуални по отношение на икономическата среда, която се променя непрекъснато?

8. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси и резултати, които представляват принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Предвид гореизложеното убедено давам своята **положителна оценка** за дисертационния труд и предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен доктор на Ангел Петров Петров в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.8. Икономика; научна специалност: „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“.

София,
20.04.2024 г.

Подпис:

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

By: *Assoc. Prof. Dr. Boyka Nikolova Brezoeva*
UNWE, Department of Accounting and Analysis
Scientific specialty: “Accounting, control and analysis of economic activity (accounting and analysis)”.

Subject: **A PhD Dissertation**, “Accounting, control and analysis of economic activity” (accounting and analysis) at the University of National and World Economy (UNWE).

Author of the dissertation: *Angel Petrov Petrov*
Dissertation title: *“Harmonization of National Accounting Standards with IFRSs – Problems and Guidelines for Resolution”*

The reason for submitting the opinion: participation in the Scientific Committee for the defence of the dissertation according to Order No. 730/18 March 2024 of the Rector of UNWE.

1. Information about the PhD candidate

The PhD candidate has been studying in the PhD programme at the Department of Accounting and Analysis at the Finance and Accounting Faculty of UNWE, in the scientific specialty “Accounting, Control and Analysis of Economic Activity” (Accounting and Analysis), professional field 3.8. Economics according to the Order of the Rector of UNWE No. 836/10 April 2020. The training was carried out in a PhD programme in full-time doctoral studies, subsidized by the state, in the period 17 March 2020 – 17 March 2023.

2. General characteristics of the dissertation

The dissertation presented is written in a volume of 226 pages and an appendix in 5 pages. It consists of an introduction, three chapters, a conclusion, a literature used with 154 titles, lists of figures, graphs and tables, as well as an annex – a questionnaire.

The issue is topical and dissertable due to the need to harmonize and standardize the accounting and reporting process in view of the different accounting systems (Anglo-Saxon and Continental) in order to create uniform accounting rules to reflect business operations in different countries and to achieve comparability of information in financial statements in the context of increasing globalization of the world economy. This fact gives the author of the dissertation the opportunity for a more comprehensive study and for reaching important conclusions and implications.

The dissertation paper is developed in accordance with the requirements for a PhD dissertation. There is a clear structure and research methodology. Justified conclusions are drawn from the literature review and the results of the empirical study are presented. On that basis, relevant generalizations are made.

The general aim of this study is to explore the possibility of harmonizing National Accounting Standards (NAS) with International Financial Reporting Standards (IFRS).

The object, the subject, the aim and the objectives of the study are clearly defined. They are all related to the two accounting bases applicable to entities in Bulgaria – NAS and IAS/IFRS.

The study is built on three hypotheses formulated, and the empirical study is aimed at verifying their credibility. The thesis of the dissertation is related to these hypotheses, namely that the harmonization of the NAS with IFRS is a prerequisite for limiting the weaknesses and difficulties in the implementation of national standards, increasing investment interest and overall economic development of the country.

The PhD candidate has used and referred to a number of titles of publications by authors on the topic of the dissertation, which has allowed him to draw his own conclusions and generalizations.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied results

From the reading of the dissertation paper the following scientific and applied results can be deduced as achieved by the PhD candidate:

1. The concepts of harmonization and standardization in accounting are distinguished. The standardization of the accounting and reporting process is a

prerequisite for providing reliable information to users, and harmonization is caused by the need to achieve comparability of financial statements and reduce differences between entities.

2. It is justified that IFRS are a means of harmonising accounting standards across countries and their implementation strengthens investor confidence, leads to reduced financial reporting costs (in relation to multinationals), promotion of free trade and global competition.

3. A historical overview of the IASB's activities and its role in developing IFRSs are made, and other organizations contributing to the standardization of the accounting and reporting process are also highlighted.

4. The difficulties and limitations in the application of IFRS as a result of such factors as the different historical development and institutional framework of individual countries, different economic systems and national legislation, and at EU level - the limitations of European regulations and the need to preserve the sovereignty of EU member states are outlined.

5. A historical review of the development and application of the NAS in Bulgaria is made, and the application of the NAS in Bulgaria is defined as a difficult and dynamic process, gradually expanding the scope of enterprises as a result of the specifics of the national economy, better comprehensibility of information and other factors.

6. A comparative analysis of the principles in the preparation of financial statements when applying the two accounting bases in Bulgaria – NAS and IFRS, and the role of the Accountancy Act in this regard is made.

7. The empirical study confirms the thesis that the harmonization of accounting by unifying the NAS and IFRS will lead to achieving comparability, reducing differences in the accounting process, limiting undesirable practices and ultimately attracting more foreign investments in the country. Advantages of NAS are their easier implementation, lack of frequent updating and the need to conduct specialized trained training for their application, and IFRS - the ability to compare the financial statements of entities operating in different countries.

The above results stem from the objectives set in the introduction, which means that they have been achieved and are in line with the general aim of the dissertation paper.

4. Evaluation of the scientific and applied contribution

The dissertation text and the results of the empirical study give me grounds to accept the following scientific and applied contributions:

1) The need to harmonize the two applicable accounting bases in

Bulgaria – NCSR and IFRS – is justified based on a study of the theoretical and methodological aspects of the concepts of standardization and harmonization in accounting,

2) The main advantages of applying IFRSs from both the perspective of preparers of financial statements and users of information are justified. The need to harmonize the NAS with IFRS and the benefits of harmonization are outlined.

3) The basic limitations on the level of harmonization of the NAS with IFRS are highlighted on the basis of a study of the European continental accounting system and the Anglo-Saxon accounting system, the manifestation of which they represent.

4) The main problem areas related to the impact of IFRS on the organization and methodology of the reporting process of enterprises in Bulgaria and the continuity of IFRS accounting principles in the applicable accounting legislation are outlined.

5) As a result of the empirical study, existing key problem areas have been identified in practical terms and specific guidelines for solving them have been outlined.

5. Evaluation of the publications, related to the dissertation topic

The author's abstract lists 3 publications on the topic of the dissertation thesis in Bulgarian scientific journals. The necessary minimum national requirements for publication credits are thus met. The publications listed are in the period 2022-2023 and reflect the results of the PhD candidate's work on the topic.

6. Evaluation of the author's abstract

The author's abstract is developed according to the requirements, faithfully reflects the main results achieved in the dissertation, and gives a true picture of the content and quality of the dissertation paper.

7. Criticism, recommendations, and questions

The dissertation is a result of a thorough and conscientious study of the topic of harmonization of the NAS and IFRS. Given the fact that it is of increased difficulty, I would recommend to the PhD candidate in his future research to focus his attention on comparative analysis for other accounting standards of the NAS and IFRS, not covered in the dissertation.

I would also like to ask the following questions to be answered by the PhD candidate at the dissertation defence:

1) What is the role of Directive 2013/34/EU, implemented into Accountancy law and in a part of the NAS (AS 1 and AS 27), in the process of harmonisation of NAS and IFRS? In which areas does it limit the process of harmonization of the two accounting bases?

2) As a result of empirical research, one of the advantages of the NAS indicated is the fact that they are rarely changed. Doesn't this fact make the NAS obsolete in terms of the economic environment, which is constantly changing?

8. Conclusion

The dissertation thesis contains scientific and scientific-applied contributions and results that constitute a contribution to science and meet the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act and the Regulations for its implementation.

In view of the above, I confidently give **my positive assessment** of the dissertation thesis and recommend that the esteemed Scientific Committee confer upon Angel Petrov Petrov the educational and scientific degree “Doctor” in science area 3. Social sciences, economics and law, professional field 3.8 Economics, scientific specialty “Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Accounting and Analysis)”.

Sofia,
20/4/2024

Signature:

